

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Fodor Gyula*
 Cím: *Ouverture az Operaház ma esti megnyitásához*

Forrás: *Esti Kurir*

Bp

(Hely)

1924. 9. 19.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

792

Hely

Opera

Idő

"1924"

Ouverture

Az Operaház ma esti megnyitásához

Ma este a Farsangi lakodalom előadásával megnyitja kapuit az Operaház, amely szeptember 27-én ünnepli az „első megnyitási előadás” negyvenedik évfordulóját. Negyven esztendő előtt sem uszott a jólétben a magyar főváros. Tudjuk, a kültekci csöcselék a megnyitás estéjén betört a színházba és tüntetett a kormány ellen. Károlyi István gróf ökölharcra kelt a tömeggel, Ney Dávid és Takács Mihály az utcán sebesültek meg, a rendőrség kivont karddal csinált rendet s az Operaházra e viharos és ominózus megnyitó után súlyos idők következtek. A pepitaruhás Podmaniczky báró intendáns korában, ki borbolya-cukorral jutalmazta a primadonnákat, a pesti közönség, amely zenei kultúra dolgában akkor körülbelül Banda Marcinál és Patikáros Ferkónál tartott, nem nagyon kedvelte a dalműveket, nem járt Operába. Ez a kültekci színház — a Hajós-utca környéke akkor még kültekci — állandó és kedvelt tárgya volt a vicclapoknak. Évekkel később, amikor a Trisztán és Isolda került bemutatásra, Jókai lapjában címkép jelent meg a nézőtérrel, amely üresen tátongott s amelyről épp a kijárat felé tartott egy néző. A kép alatt ez a vicc volt olvasható:

Blau ur: Grün! Ne menj el, ha Is-tent ismerz. Hiszen, ha elmegy, nem tudunk imádkozni.

A gyengébbek kedvéért: még tizen

sem maradunk a nézőtérén.

Ez volt az a kor, amelyben — ugyan-csak a vicclapok szerint — a páholybérlő, arra a kérdésre, hogy milyen darab a Fidelio, azt felelte, hogy: *Mbah, man laht!* s arra a kérdésre, hogy mit csinál az Operában, azt mondta, hogy: *várom a végét.*

Sokan emlékeznek még erre a korra, az Operaháznak még nagyon sok olyan tagja van életben, aki jelen volt a megnyitáznál. Az utca tüntetett, de az est fényesen sikerült. Az udvari páholyban — trombitaszó és háromszoros tuss kíséretében — megjelent a király Klotild főhercegnasszony társaságában s ott volt élén Tisza Kálmánal a kormány, Pauler igazságügyminiszter, Trefort kultuszminiszter s egy fiatal államtitkár: Fejérváry Géza báró. Ott volt Kálnoky gróf külügyminiszter, Taaffe, az osztrák miniszterelnök, Khuen-Héderváry Károly gróf, a bán, Munkácsy Mihály, Pulszky Ferenc, Szógyén Marich László s a pesti magisztrátus s a három Károly: Ráth, Kammermayer és Gerlóczy. A tüntetés miatt a főkapitány: Thaisz, megbukott.

Az idők nem sokban változtak azóta. Színházi tüntetések miatt ma ugyan már nehezebben bukhatnak meg főkapitányok, de ami a deficitek, a szubvenciók s a tagok fizetését illeti, az lényegében ugyanaz maradt. Az Operaházra mindenkor részítettünk vagy egy milliót s 1884-ben is voltak primadonnák, akik 300—500 koronáért daloltak. Az Operaház azonban karriert csinált. Első színháza lett az országnak s amióta környékét a liberális éra külvárosból világvárossá destrualta, a

legszebb színház is.

A közönség Dankó Pistáról áttért Strauss Richárdra, azzal a könnyedséggel, amellyel a pesti ember néhány évszázadot átugrik s ma már lenne közönsége, nagy közönsége a dalműveknek, ha éppen az operai közönségnek pénze is lenne.

A kritika álláspontja a színházzal szemben a negyven év alatt alig változott. Mit kívánunk az Operaháztól? Színmagyar — Nasta- és Unkel-mentes — operai együttest. Magyar operákat. A külföldi remekművek kulturált előadását. Amikor külföldi remekműveket mondunk, nem a Thaise-ra gondolunk, hanem — például — a Don Juanra, a Figaro lakodalmára, a Fide-lióra.

Ezt kívánjuk, semmi többet.

Lehet-e közelebb hozni az idén ezt a programot a megvalósuláshoz? Csak a budai jósnó tudna megfelelni erre a kérdésre, avagy Sirius mester, de ő ez időszert Mars-lakókkal légyottozik — igaz, hogy csak álmában — a világűrben. Az bizonyos, hogy az állami színházak főigazgatóját állásáért senkinek sincs oka irigyelni. Az *Esti Kurir* elsőnek számolt be a főigazgató ideai munkatervéről, a — fájdalom — szanált büdzse gyakorlati alkalmazásáról s híradásához itt hozzáfűzheti azt a tényt, hogy az operai művészek, akikben nem teng túl a rokonszeny sem Mr. Smith, sem a pénzügyminiszterek gyülekezete, sem egyéb potentátok iránt, az operai művészek a pénzügyminiszteri ítéletvégrehajtót: a főigazgatót szeretik, ragaszkodnak hozzá, néki személyes hívei. Ezt nem igen mondhatták el magukról a régi intendánsok.

— És nem mondhatták el magukról azt sem, — az egyetlen Bánffy gróf kivételével, — hogy olyan művészeti vezetőt állítottak a színház élére, amelyik európai viszonylatban is kiváló érték. Ha bizunk az Operaház évadjában, ennek a bizalomnak nagyrészt Márkus László az alapja.

Bennünket a színház vezetőségének s a megsértődött primadonnák és primouomok közelharca nem érdekel. Ha nem sikerül megbékíteni valamelyiküket, gyanakszunk rá, hogy abból sem lesz nemzeti gyász. Ha európai hírv tudósok, ha egy Grósz Emil, Verebély, Korányi, ha világhíres művészek, egy Hubay Jenő, Csók István, Rudnay, Vaszary taníthatnak 400—500—600 aranykoronáért, akkor e — sajnos, — történelmi időkben egy tenorista is beérheti 1000 aranykoronás havi fizetéssel.

Nem a starok: az együttes általános színvonala méri a színház művészi értékét. És a reperioár. Ezt a reperioárt a klasszikusok jó előadásával kell gazdagítani — szolgáljanak mintául a Nemzeti Színház csodálatosan szép és érdeműkhöz méltóan sikeres klasszikus estéi és *Bartók* Béla remekeivel, amelyeket nem lehet azért pihentetni, mert Balázs Béla írta a szövegeknyvüket. Hiszen a Karenina Anna verseit is Gábor Andor írta.

Sajnáltnók, ha néhány nagy művésznők nem jelennék meg ebben az évadban az Operaház színpadán. De ha nem lehet másként, megnyugszunk ebben is. Szerények vagyunk, Beérjük Alpár Gittával, Relle Gabriellával, Németh Máriaival s Jeritzával is.

Fodor Gyula,